

§ 147 Svenska kyrkans nattvardssyn

ANDERS NIHLGÅRD:

Herr ordförande och vänner! Vår ärkebiskop brukar tala om gudstjänstglädje eller glädje i gudstjänsten. Finns det något som tar bort glädjen, är det rädslan att göra fel. Det finns idag unga präster som har lärt sig att man inte får titta på församlingen när man läser instiftelseorden, därför att instiftelseorden är en bön. Jag mötte häromdagen en ung präst som prästvigts lite tidigare och hen tittade på församlingen under instiftelseordens läsande. Jag kunde inte låta bli att lite skämtsamt säga, "Har du inte lärt dig att man inte får titta på församlingen när man läser instiftelseorden?" Hen svarade, "Nej, jag har lärt mig precis tvärtom".

Nattvardens instiftelseord är väl en berättelse grundad på bibelns berättelser. Luther säger en gång att dessa ord är evangeliernas evangelium framför andra. Instiftelseorden är väl en berättelse som vi inbjuds att vara deltagare i, precis som vi inbjuds att vara deltagare när orden om hur Jesus tog emot barnen läses eller andra evangelieberättelser.

När jag sa detta till en ung präst och bad prästen att läsa vad biskop emeritus Erik Aurelius skrivit, svarade den unge teologen och prästen, "Ja, men han är ju så luthersk". Har lutherskt blivit ett skällsord i vår evangelisk-lutherska kyrka? För inte så länge sedan berättade en ung präst för mig att hen nästan fått ångest. Hen visste inte om allt bröd hen delat ut stått på corporalet eller utanför. En annan ung präst hade råkat få med bröd som söndagen innan hade varit innanför corporalet och hen var rädd för att det blivit fel. På vissa präster får man intrycket av att ett plus ett är noll, som om brödet i mässan kunde vara något mer eller mindre än Kristi kropp. När jag berättade för unga prästkandidater om en mässa i Sydsudan, där brödet tog slut och prästerna vinkade till några småpojkar utanför kyrkan som genast sprang och hämtade mer kex och nattvarden kunde fortsätta utan att instiftelseorden lästes på nytt. Församlingen hade ju hört dem en gång. Då säger en av de unga prästkandidaterna, "Men då var det väl ingen riktig nattvard?" Jag kunde inte låta bli att säga, "Min vän, gör du inte Gud lite liten. Gud är väl ändå större". En helt annan sak är ju att vi ska vara rädda om mat, men det gäller både andlig och lekamlig spis. Vi vet ju hur stort matsvinnet är. En gång frågade jag min biskop Olle Nivenius om jag kunde fira mässa med mina konfirmander ute i skogen utan corporale. Olle svarade, "Gör det bara. Fråga inte mig".

Vänner, av följande orsaker anser jag det vara viktigt att det utreds vilken nattvardssyn vi har i vår kyrka, så att vi med glädje och frimodighet kan fira mässan utan rädsla för att göra fel, för rädsla fördriver både glädjen och kärleken.

Med de orden vill jag yrka bifall till min motion 2014:9.

OLA ISACSSON:

Herr ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare! Jag företräder Gudstjänstutskottet, och jag kommer framför allt att behandla det som är motionens att-sats men också lite grand av vad jag har läst i texten. Det står i att-satsen att motionären vill ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda vilken nattvardssyn som finns i vår kyrka närmare bestämt när nattvardens bröd och vin är Kristi kropp och blod och när det är vanligt bröd och vin. Som företrädare för Gudstjänstutskottet yrkar jag bifall till utskottets förslag att avslå motion 2014:9.

Motionären berör en av de frågor som är föremål för teologisk reflektion inom kyrkorna på vilket sätt nattvarden ger oss del av Kristi kropp och blod och på vilket sätt Kristus är närvarande i nattvarden. Frågan som motionären tar upp var mycket

aktuell vid reformationen, visserligen inte som en fråga som stod i centrum men som oundvikligen kom med i reformationens kritik av den dåtida romersk-katolska nattvardssynen. I den mycket korta motiveringen förespråkar motionären en nattvardssyn som innebär att brödet och vinet är Kristi kropp och blod endast i samband med utdelandet men annars vanligt bröd och vin. Motionären menar att detta är en luthersk nattvardssyn. Av motionen framgår inte om betoningen är att motionärens syn är att detta är en luthersk nattvardssyn eller om detta är *en* luthersk nattvardssyn. Jag skulle säga att motionären synes företräda *en* luthersk nattvardssyn bland många olika sätt att tänka kring när Kristus är närvarande i brödet och vinet. I den svenska reformationen företräder Olaus Petri en något annorlunda syn än motionären, när Kristus är närvarande i brödet och vinet medan motionärens syn blir vanligare i ett senare skede i reformationen. Båda synerna bör kunna rymmas i vår kyrka, nu precis som de rymdes i reformationstidevarvet.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Om det nu finns olika lutherska nattvardssyner, då är det väl ännu viktigare att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda vilka nattvardssyner vi har i vår svenska kyrka och vilken som är den Svenska kyrkans nattvardssyn eller om vi har flera stycken.

OLA ISACSSON (REPLIK):

Vi har hittills kunnat leva med flera olika nattvardssyner när det gäller Kristi närvaro, när den inträder och när den eventuellt avslutar. Det har hittills inte varit särskilt nödvändigt att utreda saken och jag tror inte att det är nödvändigt att utreda nu. Det är inte en kyrkoskiljande eller kyrkosplittrande fråga på det sättet.

ANDERS NIHLGÅRD (REPLIK):

Problemet är att det skapar rädsla bland unga nyutbildade teologer, och rädsla fördrivar kärlek.

OLA ISACSSON (REPLIK):

Jag måste säga att jag inte har mött den rädslan, och jag har mött mycket kärlek till nattvarens sakrament.

EVELINA JOHANSSON:

Herr ordförande! Gudstjänstutskottets betänkande talar om vår kyrkotraditions sätt att uttrycka Kristi närvaro i nattvarens bröd och vin. Hur uttrycker sig då vår kyrkotradition? Augsburgska bekännelsen, som enligt kyrkoordningen sammanfattar vår kyrkas tro, bekännelse och lära, säger, Kristi lekamen och blod i nattvaren är verkligen tillstädes och utdelas åt de som undfår sakramentet. Alltså, inte vilken Kristi närvaro som helst utan Kristi kropps och blods närvaro. I förklarande och kommenterande skrift, enligt kyrkoordningen, betonas att en förvandling sker till Kristi kropp och blod. Man bör vara medveten om att luthersk kritik av romersk lära mer gällde hur mycket av vinet som blev kvar än hur mycket av Kristi blod som tillkommit. Han skriver, "Vinet må det gå som Gud vill. Mig är det nog att Kristi blod är där och hellre än att hava idel vin med svärmarna, dvs. Zwingli och kompani, vill jag hava idel blod med påven". Hur blir det då efter nattvarens slut, frågar motionären. Konkordieformeln säger, talar man ibland om att utanför bruket så finns inte sakramentet. Det syns inte i den svenska utgåvan men till detta ställe

finns en förklarande not i den latinska utgåvan. Den hänvisar till de enda två bannlysningar som Luther utfärdade, två präster som inte skiljde mellan oinvigda oblater och oblater som vigts in till Kristi kropp. Så betonar vår beaktelse att termen ”utanför bruket” inte ska förstås som att Kristi kropps närvaro upphör utanför mässans ram. Som en klasskamrat sa med mycket glädje, ”När man gjort en ostmacka kan man inte få den att bli en limpskiva igen så att man kan lägga den tillbaka i påsen”.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 189.